

สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กระบวนการมีส่วนร่วม และปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในคณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจ ระดับสถานีตำรวจ ในสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 5 กองบัญชาการตำรวจนครบาล

1.1 จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลทหุติยภูมิ ตำรา หนังสือวารสารทางวิชาการ งานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กฎหมาย กฎ ข้อบังคับ คำสั่งและระเบียบที่เกี่ยวข้อง พบว่า กต.ตร.สน. เป็นส่วนหนึ่งในการบริหารงานป้องกันปราบปรามอาชญากรรม ซึ่งถือได้ว่าเป็นหน้าที่หลักของตำรวจ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับงานชุมชนสัมพันธ์ Community Policing ซึ่งเป็นการแสวงหาความร่วมมือจากภาคประชาชนเช่นกัน แต่อยู่บนพื้นฐานความต่างที่ว่า กต.ตร.สน. นั้นมุ่งเน้นไปที่การบริหารงาน ติดตามและประเมินผลการทำงานของสถานีตำรวจ ซึ่งมีความหมายที่กว้างกว่างานชุมชนสัมพันธ์ ส่วนงานชุมชนสัมพันธ์นั้นมุ่งเน้นที่การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมเป็นหลัก หากดูจากบทบาทภารกิจ และหน้าที่ ซึ่ง ก.ต.ช. กำหนดไว้ในระเบียบ ก.ต.ช. ว่าด้วยคณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจ พ.ศ. 2549 จะเห็นได้ว่า กต.ตร.สน. มุ่งเน้นไปที่การบริหารงานตำรวจ และการตรวจสอบควบคุมการทำงานของตำรวจ ระดับสถานีตำรวจให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์เชิงเจาะลึก กลุ่มตัวอย่าง 9 คน ที่พบว่า หัวใจของการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในงานของ กต.ตร.สน. ไม่ใช่เรื่องการควบคุม กำกับ ดูแล วางแผน เชีงนโยบาย หรือการดำเนินการบริหารด้านงานบุคคลของตำรวจ แต่เป็นการแจ้งข้อมูลข่าวสาร ปัญหาความเดือดร้อนของคนในชุมชน ซึ่งมีเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาสภาพสังคมเสื่อมโทรม และอาชญากรรม

กต.ตร.สน. ที่มาจากการคัดเลือกยังขาดความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ด้านการบริหารงานขององค์กรตำรวจ เพราะองค์กรตำรวจมีความแตกต่างกับการบริหารงานขององค์กรภาครัฐและเอกชนทั่วไป และ กต.ตร.สน. ยังไม่สามารถเข้าถึงประชาชนในพื้นที่ ทำให้ขาดข้อมูลการดำเนินการที่มีส่วนสำคัญในการบริหาร แก้ไขปัญหาในชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ

ด้วยเหตุและผลดังกล่าว ทำให้ กต.ตร.สน. ภาคประชาชน จึงจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ลึก และรู้จริง ถึงข้อจำกัดและขีดความสามารถในการให้บริการของตำรวจ ระดับสถานี

ตำรวจ อาจจะกล่าวได้ว่า กต.ตร.สน.ภาคประชาชน ไม่ใช่ตำรวจ จึงไม่มีความรู้ และประสบการณ์ ในการบริหารงานตำรวจ ได้ดีเท่ากับตำรวจบริหารงานตำรวจเอง อีกประการหนึ่งคือ กต.ตร.สน. ภาคประชาชน เป็นตัวแทนของประชาชนในทางอ้อม (Indirect participation) ผ่านกระบวนการสมัครใจเข้ารับการเลือก และคัดสรร จากผู้ที่มีความรู้ความสามารถในชุมชน หรือผู้ที่ทำงานอยู่ภายใน ชุมชน จากคณะกรรมการคัดสรรของสถานีตำรวจ ทั้งที่เป็นคณะกรรมการโดยการแต่งตั้ง และ ข้าราชการตำรวจในสถานีตำรวจ การเลือก โดยมากมักมาจากพวกพ้อง หรือคนสนิท คนเก่าคนแก่ ซึ่งเคยช่วยเหลือกิจการสถานีตำรวจอยู่แล้ว ทำให้กระบวนการการมีส่วนร่วมต่างๆ ลดน้อยลงกว่า เป้าประสงค์ที่คาดว่าจะได้รับ

ในเรื่องข้อมูลและปัญหาภายในพื้นที่ กต.ตร.สน.ภาคประชาชน เป็นเสมือน กระจกเงาของประชาชนในชุมชน ในการรับรู้เรื่องราวปัญหาของประชาชน และนำปัญหา ดังกล่าวมาพินิจวิเคราะห์หาทางแก้ไข กต.ตร.สน.ภาคประชาชนหลายคน เป็นบุคคลที่ถูกคัดเลือก และรับเลือกจากในชุมชน แต่ขาดความรู้ และความเข้าใจในชุมชนเพราะ

- 1) เป็นบุคคลที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับชุมชน หรือไม่เคยสัมผัสกับชุมชนโดยตรง
- 2) มีฐานะความเป็นอยู่ที่สูงกว่าคนในชุมชน ทำให้ไม่มีความรู้สึกสนใจในปัญหา และความเดือดร้อนของประชาชน ไม่ให้ความเอาใจใส่อย่างจริงจัง
- 3) ไม่มีที่อยู่ในชุมชนจริง แต่อยู่ในฐานะผู้อาศัยตามรายชื่อสำมะโนครัวเท่านั้น แต่พักอาศัยในหลายพื้นที่ หรือพักอาศัยในพื้นที่อื่น

1.2 ผลการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ จากการเก็บแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง กต.ตร.สน. ภาคประชาชน พบว่า ลักษณะข้อมูลภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง กต.ตร.สน. ภาคประชาชน ส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย ร้อยละ 75.6 และเป็นเพศหญิง ร้อยละ 24.4 มีอายุระหว่าง 51 - 60 ปี มีการศึกษาใน ระดับมัธยมศึกษา 6 / ปวช. หรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 37.2 รองลงมาได้แก่ การศึกษาในระดับ ต่ำกว่ามัธยมศึกษา 6 ร้อยละ 25.6 ระดับการศึกษา ปริญญาโท ร้อยละ 19.2 ระดับการศึกษา ปริญญาตรี ร้อยละ 16.7 และระดับปริญญาเอก จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.3 ประกอบธุรกิจ ส่วนตัว หรือค้าขาย ร้อยละ 66.7 และจำนวนน้อยที่สุดที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 3.8 ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีรายได้ตั้งแต่ 20,000 บาท แต่ไม่เกิน 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 33.3 และเป็นผู้ ไม่มีรายได้ คิดเป็นร้อยละ 3.8 ข้อมูลการพักอาศัยอยู่ในพื้นที่สถานีตำรวจนครบาล พบว่าส่วนใหญ่ พักอาศัยอยู่เป็นระยะเวลาตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ถึงร้อยละ 50 เป็นผู้มีตำแหน่งทางสังคม และไม่มี ตำแหน่งทางสังคม เท่าๆ กัน เข้าดำรงตำแหน่งจากการสมัครเข้ารับเลือก โดยข้าราชการตำรวจซึ่ง

ประจำสถานีตำรวจ ร้อยละ 65.4 และเข้าดำรงตำแหน่งจากการคัดเลือกโดยคณะกรรมการสรรหา (ข้าราชการตำรวจและข้าราชการตำรวจฝ่ายปกครอง) ร้อยละ 34.6 และไม่มีประสบการณ์เคยเป็น กต.ตร.สน./สภ./กทม./จังหวัด มาก่อนถึงร้อยละ 53.8

การทดสอบสมมุติฐาน พบว่าปัจจัยด้านระดับการศึกษาและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของ กต.ตร.สน.ภาคประชาชน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับระดับการมีส่วนร่วม กต.ตร.สน.ภาคประชาชนที่มีระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน ทำให้ระดับการมีส่วนร่วมแตกต่างกันด้วย กล่าวคือ

1) ผู้ที่มีระดับการศึกษาปริญญาโทและเอก มีระดับการมีส่วนร่วมมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีและต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผู้ที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 6 ปวช.หรือเทียบเท่า มีระดับการมีส่วนร่วมสูงกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทั้งนี้ผลการศึกษาไม่ปรากฏว่า ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีระดับการศึกษาปริญญาโทและเอก กับระดับการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 6 ปวช.หรือเทียบเท่า ว่ามีระดับมากหรือน้อยกว่ากัน ที่ผลการศึกษาปรากฏดังนี้ อาจเนื่องมาจากจำนวนกลุ่มตัวอย่างมีขนาดที่ไม่เท่ากัน โดยผู้ที่มีระดับการศึกษาปริญญาโทและเอกมีจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 16 คน คิดเป็นร้อยละ 20.5 มีจำนวนมากเป็นอันดับที่ 3 รองจากผู้ที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 6 ปวช. หรือเทียบเท่า (มีจำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 37.2) และผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 6 (มีจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 25.6) ตามลำดับ

2) ผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 10,001-20,000 บาทต่อเดือน 20,001-30,000 บาทต่อเดือน และ 30,000 บาทต่อเดือนขึ้นไป จะมีระดับการมีส่วนร่วมมากกว่าผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือน ทั้งนี้ผลการศึกษาไม่ปรากฏว่าผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 10,001-20,000 บาทต่อเดือน 20,001-30,000 บาทต่อเดือน และ 30,000 บาทต่อเดือนขึ้นไป รายได้ระดับใดจะมีระดับการมีส่วนร่วมมากหรือน้อยกว่ากัน ที่ผลการศึกษาปรากฏดังนี้ อาจเนื่องมาจาก ผู้ที่เป็น กต.ตร.สน.ภาคประชาชนส่วนใหญ่ เป็นผู้ที่มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 10,000 บาทต่อเดือน (มีจำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 80.77) จึงทำให้ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 10,000 บาทต่อเดือน มีแนวโน้มสูงกว่าผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือน

เงื่อนไขการมีส่วนร่วมมีนัยสำคัญกับระดับการมีส่วนร่วมของ กต.ตร.สน.ภาคประชาชน กล่าวคือ เงื่อนไขด้านความสัมพันธ์กับข้าราชการตำรวจ และเงื่อนไขการได้รับโอกาสในการมีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเข้าร่วมเป็น กต.ตร.สน.ภาคประชาชน และความ

เข้มข้นของบทบาทในการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ เมื่อระดับความสัมพันธ์ของ กต.ตร.สน.ภาคประชาชน และข้าราชการตำรวจในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น ก็จะทำให้ระดับการมีส่วนร่วมเพิ่มมากขึ้นด้วย สอดคล้องกับแนวคิดปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของ นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527) ความศรัทธา ความเชื่อถือ และความเกรงใจต่อข้าราชการตำรวจในพื้นที่ และแนวคิดการได้รับโอกาสในการมีส่วนร่วมของ สุภากรณ์ งบสูงเนิน (2547) ประชาชนต้องมีอิสระในการมีส่วนร่วม มีความสามารถในการเข้าร่วม และมีความเต็มใจที่จะเข้าร่วม

ภาพรวมระดับการมีส่วนร่วมของ กต.ตร.สน.ประชาชน ที่มากที่สุดคือ การมีส่วนร่วมปฏิบัติ รองลงมาได้แก่ การมีส่วนร่วมคิดวางแผนนโยบาย การมีส่วนร่วมติดตามประเมินผล และการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ตามลำดับ

1.3 ผลการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ จากการเก็บแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง กต.ตร.สน. ซึ่งเป็นข้าราชการตำรวจ ข้าราชการประจำและรัฐวิสาหกิจ พบว่าลักษณะข้อมูลภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง ข้าราชการตำรวจ ข้าราชการประจำและรัฐวิสาหกิจ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 92.6 เป็นหญิงมีเพียง ร้อยละ 7.4 มีอายุระหว่าง 40 ปี ถึง 49 ปี ส่วนใหญ่เป็นข้าราชการตำรวจมีชั้นยศระดับพันตำรวจโท ร้อยละ 25.4 รองลงมา ได้แก่ มีชั้นยศระดับ ร้อยตำรวจเอก และพันตำรวจตรี คิดเป็นร้อยละ 8.2 มีชั้นยศระดับพันตำรวจเอก คิดเป็นร้อยละ 7.4 ส่วน และน้อยที่สุดคือชั้นยศจ่าสิบตำรวจและดาบตำรวจ ส่วน กต.ตร.สน. ซึ่งเป็นข้าราชการประจำ อยู่ระดับ ซี 7 รองลงมา ได้แก่ ระดับ ซี 9 ระดับ ซี 8 และน้อยที่สุด ระดับ ซี 5 ส่วนใหญ่มีตำแหน่ง รองผู้กำกับการ ร้อยละ 19.7 รองลงมา ได้แก่ สารวัตร ร้อยละ 13.9 ตำแหน่งผู้บังคับหมู่ ร้อยละ 11.5 ตำแหน่ง รองสารวัตร ร้อยละ 8.2 และน้อยที่สุด ตำแหน่ง ผู้กำกับ ร้อยละ 7.4 ส่วน กต.ตร.สน. ซึ่งเป็นข้าราชการประจำ ส่วนใหญ่มีตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการเขต ร้อยละ 18.9 รองลงมา มีตำแหน่งอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 10.7 และน้อยที่สุด มีตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน และรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 4.9 เท่ากัน

การทดสอบสมมุติฐาน พบว่า ทักษะคดีและการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมดำเนินการของ กต.ตร.สน. ซึ่งเป็นข้าราชการตำรวจ ข้าราชการประจำ และรัฐวิสาหกิจ มีความแตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติกับระดับการมีส่วนร่วมของ กต.ตร.สน.ภาคประชาชน ทักษะคดีและการเปิดโอกาสของ กต.ตร.สน. ซึ่งเป็นข้าราชการตำรวจ ข้าราชการประจำ และรัฐวิสาหกิจ ที่แตกต่างกัน จะทำให้ระดับการมีส่วนร่วมของ กต.ตร.สน.ภาคประชาชนแตกต่างกันด้วย และพบข้อสังเกตว่าระดับนัยสำคัญของทักษะคดีของ กต.ตร.สน. ซึ่งเป็นข้าราชการตำรวจ ข้าราชการประจำ

และรัฐวิสาหกิจ ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน มีทิศทางตรงข้ามกัน เมื่อทัศนคติของ กต.ตร.สน. ซึ่งเป็นข้าราชการตำรวจ ข้าราชการประจำ และรัฐวิสาหกิจ มีค่าเพิ่มขึ้น ในขณะที่เดียวกันข้าราชการตำรวจ ข้าราชการประจำ และรัฐวิสาหกิจ ก็จะมีความคิดเห็นว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ลดน้อยลง ที่ผลการศึกษาปรากฏดังนี้ อาจจะเป็นเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ทำการศึกษามีจำนวนน้อย เพราะเป็นกรณีศึกษาเฉพาะพื้นที่ ทำให้ความหลากหลายมีน้อย และเมื่อการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมดำเนินการเพิ่มมากขึ้น จะทำให้ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเพิ่มมากขึ้น

ระดับการมีส่วนร่วมของ กต.ตร.สน.ภาคประชาชน ในมุมมองข้าราชการตำรวจ ข้าราชการประจำ และรัฐวิสาหกิจ พบว่า กต.ตร.สน.ภาคประชาชน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติ มากที่สุด รองลงมาได้แก่ การมีส่วนร่วมคิดวางแผนนโยบาย การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมติดตามประเมินผล ตามลำดับ (แตกต่างกับภาพรวมระดับการมีส่วนร่วมภาคประชาชน ที่ระดับการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์มากกว่า การมีส่วนร่วมติดตามประเมินผล)

ผลการศึกษาตัวแปรที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนข้างต้น สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมของ Cohen & Uphoff (อ้างถึงใน สุเมธ ทรายแก้ว, 2536 : 20-21) ซึ่งผู้ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมต้องมีความพร้อม และมีศักยภาพเพียงพอ ก่อปรกับผลการสัมภาษณ์กรณีศึกษาทั้งประชาชน ข้าราชการตำรวจ ข้าราชการประจำ และรัฐวิสาหกิจ ก็ให้ความคิดเห็นว่า ประชาชนที่เป็น กต.ตร.สน. มีส่วนร่วมในการปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ (การเสนอข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอาชญากรรม และปัญหาของชุมชน) และการสนับสนุนด้านกำลังทรัพย์ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการด้วยกันทั้งสิ้น ทำให้ทราบว่าโดยภาพรวมแล้วประชาชนมีส่วนร่วมในระดับกลาง สอดคล้องกับแนวคิดระดับการมีส่วนร่วมของ นนท์ กอแก้วทองดี และภัสรา คดีกุล (2544) กล่าวคือ รัฐให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมบางส่วน เช่น เป็นที่ปรึกษา (โดยมีการถามความต้องการบ้าง) และให้เป็นกรรมการ (แต่เพียงส่วนน้อย)

1.4 ด้านการศึกษาตัวแปรอื่น นอกจากตัวแปรด้านการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของ กต.ตร.สน.ภาคประชาชน ที่ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมแล้ว พบว่าตัวแปรอายุ ระยะเวลาที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่สถานีตำรวจ และตำแหน่งทางสังคม ก็ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของ กต.ตร.สน.ภาคประชาชน อย่างมีนัยสำคัญเช่นกัน สรุปความสัมพันธ์ได้ดังนี้

1) กต.ตร.สน.ภาคประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน จะทำให้ระดับการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน กล่าวคือผู้ที่มีอายุระหว่าง 51-60 ปี จะมีระดับการมีส่วนร่วมสูงกว่า 41-50 ปี 61-70 ปี และ 71-80 ปี ทั้งนี้ผลการศึกษาไม่ปรากฏว่า ผู้ที่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี 61-70 ปี และ 71-80 ปี อายุ

ช่วงใดมีระดับการมีส่วนร่วมมากหรือน้อยกว่ากัน ที่ผลการศึกษาปรากฏดังนี้อาจจะเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 51-60 ปี มีจำนวนมากที่สุด 32 คน คิดเป็นร้อยละ 41

2) กต.ตร.สน.ภาคประชาชนที่มีระยะเวลาที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่สถานีตำรวจแตกต่างกัน จะทำให้ระดับการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน กล่าวคือผู้ที่มีระยะเวลาพักอาศัยอยู่ในพื้นที่สถานีตำรวจน้อยกว่า 15 ปี จะมีระดับการมีส่วนร่วมมากกว่าผู้ที่พักอาศัยตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ที่ผลการศึกษาปรากฏดังนี้อาจจะเนื่องมาจาก กลุ่มตัวอย่างพักอาศัยในพื้นที่สถานีตำรวจน้อยกว่า 15 ปี ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจมากกว่า เพราะเชื่อว่าตนจะต้องอยู่ในพื้นที่อีกเป็นเวลานาน และสามารถที่จะช่วยเหลือทางสถานีตำรวจได้อีกมาก จำนวนผู้ที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่สถานีตำรวจน้อยกว่า 15 ปี จำนวน 26 คน เป็นผู้ที่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 10 คน 51-60 ปี จำนวน 15 คน และ 61-70 ปี จำนวน 8 คน เปรียบเทียบกับผู้ที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่สถานีตำรวจมากกว่า 15 ปี จำนวน 39 คน เป็นผู้ที่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี 2 คน 51-60 ปี 17 คน 61-70 ปี 17 คน และ 71-80 ปี 3 คน เฉลี่ยแล้วเป็นผู้ที่มีอายุ (51 ปีขึ้นไป) สูงวัยมากกว่าผู้ที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่น้อยกว่า 15 ปี

3) กต.ตร.สน.ภาคประชาชนที่มีตำแหน่งทางสังคมแตกต่างกัน จะทำให้ระดับการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน กล่าวคือผู้ที่มีตำแหน่งทางสังคม จะมีระดับการมีส่วนร่วมน้อยกว่าผู้ที่ไม่มีความตำแหน่งทางสังคม ที่ผลการศึกษาปรากฏดังนี้อาจจะเนื่องมาจาก กลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีตำแหน่งทางสังคม เป็นผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนตั้งแต่ 30,000 บาทขึ้นไป จำนวน 15 คน จาก 21 คน คิดเป็นร้อยละ 71.43 น่าเชื่อว่าผู้ที่ไม่มีความตำแหน่งทางสังคม แต่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 30,000 บาทขึ้นไป จะเป็นตัวแปรที่ทำให้ ผู้ที่ไม่มีความตำแหน่งทางสังคม มีระดับการมีส่วนร่วมมากกว่าผู้ที่มีความตำแหน่งทางสังคม

2. ข้อจำกัดในการวิจัย

1) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่าง กต.ตร.สน. ภาคประชาชน ให้ความสำคัญร่วมมือในการเก็บแบบสอบถามน้อย เนื่องจากผู้ศึกษาทำการเก็บข้อมูล ก่อนหรือหลังการประชุม กต.ตร.สน. กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นประชาชน ข้าราชการตำรวจ ข้าราชการประจำและรัฐวิสาหกิจอื่น ไม่ได้ให้ความสำคัญเท่าที่ควร โดยเฉพาะเมื่อจบการประชุมต่างฝ่ายต่างก็แยกย้าย จึงยากที่จะเก็บข้อมูลได้ถูกต้อง และเที่ยงตรงกับความเป็นจริง เพราะเป็นการรบกวนเวลาส่วนตัว

2) การรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ต้องใช้เวลานาน เนื่องจากการประชุมในแต่ละครั้งห่างกันอย่างน้อย 1-2 เดือน และ กต.ตร.สน.บางท่านมาประชุมไม่ครบทุกครั้ง และในบางครั้ง

ส่งตัวแทนเข้าร่วมประชุม จึงจำเป็นที่จะต้องส่งแบบสอบถามไปยังที่ทำงาน หรือที่พัก ซึ่งทำให้ต้องเสียเวลารอ

3) การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ให้ความร่วมมือน้อย แม้ว่าผู้ศึกษาจะได้ทำการนัดหมายเวลาล่วงหน้าเป็นระยะเวลาพอสมควรแล้ว และข้อมูลที่ได้ไม่ตรงกับความเป็นจริง เนื่องจากการให้ข้อมูลเป็นการรักษาภาพพจน์ของสถานีดำรวจ และของตนเองด้วย

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) การได้มาซึ่งตัวแทนของประชาชนในชุมชนอย่างแท้จริง ปัญหาของการดึงเอาประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจ ส่วนหนึ่งคือ การได้ตัวแทนประชาชนที่ไม่มีความรู้ความสามารถ และไม่มีความพร้อมในการเข้าร่วมดำเนินการ การคัดเลือกประชาชนที่เข้ามาสมัครรับเลือก และการคัดสรรจากคณะกรรมการ ควรจะพิจารณาตรวจสอบคุณสมบัติของผู้เข้าสมัคร และผู้ที่ได้รับคัดสรร ควรมีคุณสมบัติอย่างน้อยดังนี้

1.1) เป็นผู้มีภูมิลำเนาพักอาศัยอยู่ อย่างน้อยเป็นเวลา 3 ปี และต้องไม่ใช่ผู้ที่ทำงานอยู่ในพื้นที่แต่ไม่ได้พักอาศัย เพื่อให้เข้าใจสภาพปัญหาของชุมชนเป็นอย่างดี

1.2) เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ แต่ไม่ได้จำกัดความรู้ที่ปริญญา หรือคุณวุฒิทางสังคม แต่ต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ในมุมมองของผู้ปกครอง และผู้นำชุมชนได้ สามารถให้ข้อคิด ข้อเสนอที่เป็นประโยชน์ต่อการนำมาปรับใช้ได้

1.3) เป็นบุคคลที่สามารถสละเวลามาร่วมประชุม วางแผน และดำเนินการต่างๆ ได้โดยสะดวก (ผ่านการสมัครใจที่จะเข้าร่วม)

1.4) เป็นตัวแทนที่มาจากประชาชน โดยการคัดกรองจากประชาชนในพื้นที่เสียก่อน ซึ่งอาจเป็นผู้มีตำแหน่งทางสังคมในพื้นที่นั้นๆ เช่น ประธานชุมชนในพื้นที่ ทำการแต่งตั้งโดยตำแหน่ง แยกจาก กต.ตร.ภาคประชาชน

2) การมีส่วนร่วมในกระบวนการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจ ระดับสถานีดำรวจ การจะเพิ่มบทบาทในการมีส่วนร่วมด้านต่างๆ ของ กต.ตร.สน.ภาคประชาชน จำเป็นต้องเพิ่มบทบาทของเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วย เพราะข้อเท็จจริง การดำเนินการของ กต.ตร.สน. ไม่ใช่การดำเนินการในแบบการมีส่วนร่วมซึ่งกันและกัน (Partnership) แต่เป็นการมีส่วนร่วมแบบ

สนับสนุนจากประชาชน โดยมีตำรวจเป็นแกนหลัก ดังนั้นหากตำรวจไม่ได้ให้ความสนใจ หรือให้ความสนใจน้อย กต.ตร.สน.ภาคประชาชนก็จะไม่ให้ความสนใจ หรือให้ความสนใจน้อยเป็นลำดับ

3) การมีส่วนร่วมในการประเมินความดีความชอบของข้าราชการตำรวจ จำเป็นต้องเพิ่มบทบาทของ กต.ตร.สน.ภาคประชาชน ในการตรวจสอบและประเมินความดีความชอบของข้าราชการตำรวจ แม้ว่าการประเมินจะเป็นเรื่องภายในองค์กร แต่การตรวจสอบจากบุคคลภายนอก จะสามารถสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่ตำรวจเพิ่มมากขึ้น ในทางกลับกันการเพิ่มบทบาทของ กต.ตร.สน.ภาคประชาชน อาจทำให้เกิดผู้มีอิทธิพลในพื้นที่ เพราะสามารถให้คุณให้โทษกับตำรวจได้

กรณีการรับเรื่องราวร้องทุกข์ ควรให้มีการประชุมในทางลับ ระหว่างหัวหน้าสถานี รองผู้กำกับการในสายงานต่างๆ และกต.ตร.สน.ภาคประชาชน เพื่อปกปิดข้อเท็จจริง และไม่ให้เกิดอันตรายต่อผู้ให้ข่าว

4) การปรับแก้ไขระเบียบการเบิกจ่ายเงินเบี้ยประชุม แม้จะเห็นว่าเบี้ยประชุมของคณะกรรมการ ต่อครั้งจะมีจำนวนน้อย แต่เมื่อเทียบในระดับ กองบังคับการ และกองบัญชาการ จะพบว่า ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีสถานีตำรวจถึง 88 สถานีตำรวจ สถานีตำรวจ 1 สถานี มี กต.ตร.สน.ที่ได้รับการแต่งตั้งประมาณ 22 คน ในการประชุมทุก 2 เดือนต่อครั้ง (ตามระเบียบ ก.ต.ช.ว่าด้วยคณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจ พ.ศ.2549) เบี้ยประชุม ประธาน 1,250 บาท รองประธาน 1,125 บาท และกรรมการ เลขา ผู้ช่วยเลขฯ 1,000 บาท การประชุมต่อครั้งคิดเป็นเงินไม่ต่ำกว่า $88 \times 22 \times 1,000 = 1,936,000$ บาท งบประมาณจำนวนมากจึงไม่สามารถเบิกจ่ายได้ครบตามจำนวน และการเบิกจ่ายเป็นไปด้วยความล่าช้า

เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาด้านงบประมาณ เห็นควรเสนอให้ กต.ตร.สน.จัดทำโครงการเสนอของบประมาณในหมวดป้องกันปราบปรามอาชญากรรมขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งน่าจะเพียงพอในการนำมาดำเนินการด้านต่างๆ ได้ ทั้งนี้ในการของบประมาณขึ้นอยู่กับ

5) ข้าราชการตำรวจ ข้าราชการประจำและรัฐวิสาหกิจ ต้องปรับเปลี่ยนทัศนคติการทำงานร่วมกันกับประชาชน และให้ความสนใจในการมีส่วนร่วมซึ่งกันและกัน เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วม คิด วางแผน เสนอแนะ ดำเนินการ และประเมินผล เหมือนเป็นเพื่อนร่วมงาน และข้าราชการตำรวจและข้าราชการประจำต้องทำงานอย่างจริงจัง มิใช่คิดแค่ทำเพราะเป็นนโยบายเท่านั้น

6) เพื่อให้การดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง กต.ตร. บังเกิดผลสัมฤทธิ์ จึงเห็นควรให้มีการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Work Shop) เพื่อชี้แจงและทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาท หน้าที่ และอำนาจของ กต.ตร. โดยจัดเป็นการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) แบ่งกลุ่มตามรายภาคส่วน และจังหวัด จะทำให้ กต.ตร. มีความเข้าใจในบทบาท หน้าที่ และอำนาจของตนเองเพิ่มมากขึ้น พร้อมทั้งประเมินผลการทำงาน และความพร้อมในการทำงานของ กต.ตร. ไม่ว่าจะเป็ภาคประชาชน ส่วนราชการ หรือตำรวจ ที่ร่วมเป็นคณะกรรมการ

3.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) กระบวนการมีส่วนร่วมในการคิดวางแผน เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคิดวางแผนอย่างเต็มความสามารถ หัวหน้าสถานี และข้าราชการตำรวจ ซึ่งเป็น กต.ตร. สน. จำเป็นต้องเปิดโอกาสในการแสดงความคิดเห็นให้มาก และต้องมอบหมายหน้าที่ในการคิดวางแผน หากไม่มอบหมายหน้าที่ และเพียงแต่สอบถามความคิดเห็น ประชาชนก็ได้แต่คิดเห็นคล้อยตาม ไม่ขัดแย้ง ทำให้ไม่เกิดองค์ความรู้ใหม่ และไม่เกิดการพัฒนา

2) กระบวนการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ประธาน กต.ตร. สน. จะต้องทำการประชุมชี้แจง และมอบหมายหน้าที่ให้แก่คณะกรรมการทุกคนรับทราบ และทำความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างชัดเจน เพื่อให้ง่ายต่อการปฏิบัติ และสามารถปฏิบัติดำเนินการบรรลุวัตถุประสงค์ได้

3) กระบวนการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ เนื่องจาก กต.ตร. สน. เป็นการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน และประโยชน์ส่วนรวม จึงไม่มีผลประโยชน์ในรูปของทรัพย์สิน หรือตัวเงินที่จะตอบแทนแก่คณะกรรมการ ในส่วนของเบี้ยประชุมนั้นก็มีความเหมาะสมอยู่แล้ว แต่จากการศึกษาพบว่า มีหลายท่านที่ไม่ได้รับเบี้ยประชุม หรือได้รับล่าช้า ดังนั้นจำเป็นต้องเร่งรัดการเบิกจ่ายให้ตรงเวลา

4) กระบวนการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล จัดตั้งให้มีศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์ของสถานีตำรวจ โดยแต่งตั้งให้ กต.ตร. สน. ภาคประชาชน เป็นคณะกรรมการร่วมพิจารณา และรับเรื่องราวร้องทุกข์ จัดให้มีการแจ้งข่าวสาราทางโทรศัพท์ หรือประชุมในทางลับ การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตรวจสอบข้าราชการตำรวจ จะช่วยให้ข้าราชการตำรวจมีความกระตือรือร้นที่จะทำงานมากยิ่งขึ้น

3.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัยเพิ่มเติม

1) การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่มีความหลากหลายน้อย เพราะถือเป็นกลุ่มตัวอย่างจาก กต.ตร.สน./สภ./กทม./จังหวัด ซึ่งมีอยู่ทั่วทุกภาค และมีความแตกต่างในพื้นที่ สภาพอาชญากรรม สภาพสังคม จึงทำให้การศึกษาในครั้งนี้เป็นเพียงกรณีศึกษา ไม่อาจนำมาเป็นตัวแทนของกลุ่มประชากรได้ทั้งหมด การทำการศึกษาเพื่อต่อยอดองค์ความรู้ จึงควรจะใช้การศึกษาที่มีการกระจายกลุ่มตัวอย่างอย่างเท่าเทียม ทั้งในเขตพื้นที่ชุมชนเมือง และชุมชนชนบท ซึ่งผู้ศึกษาเชื่อว่าจะทำให้ผลการศึกษามีความหลากหลายในหลากปัจจัยเพิ่มมากขึ้น

2) ควรทำการศึกษาเพิ่มเติมปัจจัย และความสัมพันธ์อื่น ได้แก่ ความสัมพันธ์ของสภาพปัญหาอาชญากรรม กับกระบวนการมีส่วนร่วม ความสัมพันธ์ของสภาพสังคม กับกระบวนการมีส่วนร่วม หรือ ความสัมพันธ์ของกระบวนการมีส่วนร่วม กับการป้องกันอาชญากรรม